

Agata Balińska

Determinanty popytu mieszkańców Warszawy na usługi agroturystyczne

---

Ekonomiczne Problemy Turystyki nr 1 (25), 251-264

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Agata Balińska*

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

DETERMINANTY POPYTU MIESZKAŃCÓW WARSZAWY NA USŁUGI AGROTURYSTYCZNE

Streszczenie

W niniejszym artykule podjęto próbę wskazania przyczyn popularności agroturystyki w Polsce. Na wstępie zaprezentowano jej istotę, wskazano czynniki decydujące o jej popularności oraz bariery ograniczające jej wybór. Na tym tle przedstawiono wyniki własnych badań sondażowych dotyczących atrakcyjności agroturystyki jako formy spędzania czasu wolnego. Zaprezentowane badania przeprowadzono na próbie 400 mieszkańców Warszawy. Przedstawiono czynniki, które skłoniły respondentów do: 1) wyboru agroturystyki jako formy wypoczynku oraz wyboru konkretnego gospodarstwa agroturystycznego; 2) rezygnacji z uprawiania agroturystyki.

Słowa kluczowe: agroturystyka, determinanty, popyt, mieszkańcy Warszawy

Wprowadzenie

Turystyka jest zjawiskiem niezwykle dynamicznym, podatnym na ogólnokonsumpcyjne trendy. Turyście lat 60. XX w. wystarczał zwykle piasek, morze i słońce (3S). Współczesny turysta poszukuje nowych miejsc i nowych przeżyć. Potrzeby w zakresie wypoczynku są niezwykle zróżnicowane. Jedni lecą w kosmos, inni penetrują jaskinie lub kopalnie, a jeszcze inni wyjeżdżają na obcy kontynent, aby poznać mieszkających tam ludzi i ich kulturę. Można po-

---

* Adres e-mail: agata_balinska@sggw.pl.

stawić pytanie, czy na intensywnie zmieniającym się rynku turystycznym jest jeszcze miejsce dla agroturystyki. Obserwacja rynku oraz dostępne wyniki badań skłaniają do udzielenia twierdzącej odpowiedzi.

Celem artykułu jest wskazanie podstawowych determinant wyboru agroturystyki jako formy wypoczynku oraz czynników zniechęcających do uprawiania agroturystyki.

W pracy przyjęto następujące założenia:

1. Atrakcyjność agroturystyki jako formy spędzania czasu wolnego jest związana z jej niską ceną.
2. O wyborze konkretnego gospodarstwa agroturystycznego decydują walory przyrodnicze terenu oraz odległość od Warszawy.
3. Głównym powodem nieuprawiania agroturystyki jest obawa przed niskim standardem usług i mało atrakcyjną ofertą w zakresie realizacji czasu wolnego.

Dla zrealizowania postawionego celu i zweryfikowania przyjętych założeń przeprowadzono w 2012 r. badania sondażowe wśród mieszkańców Warszawy (wykorzystano technikę ankiety). Wybór tego miasta był celowy. Jest to największe miasto w Polsce (ok. 2 mln mieszkańców), a jego mieszkańcy charakteryzują się wysoką aktywnością turystyczną. Wielkość próby wynosiła 400 osób, w tym połowa z nich przynajmniej raz w życiu wypoczywała w gospodarstwie agroturystycznym. Analiza wyników badań empirycznych została poprzedzona krótkim wprowadzeniem teoretycznym dotyczącym istoty agroturystyki i znanych dotychczas determinant jej rozwoju.

1. Agroturystyka i jej istota

Definicje agroturystyki uwzględniają zwykle jej powiązanie z wsią i rolnictwem. Funkcja turystyczna jest więc dodatkową obok produkcyjnej funkcją gospodarstw rolnych. Turyści zatrzymują się w gospodarstwie rolnym, sadowniczym, ogrodniczym lub rybackim i korzystają z dostępnych usług i infrastruktury znajdujących się w samym gospodarstwie lub jego otoczeniu. Takie pojmowanie agroturystyki jest zbieżne z podejściem większości autorów¹. Termin

---

¹ D. Zaręba, *Ekoturystyka. Wyzwania i nadzieje*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2000; J. Majewski, B. Lane, *Turystyka wiejska i rozwój lokalny*, Fundacja Edukacji dla

„agroturystyka” zarówno w literaturze naukowej, jak i praktyce gospodarczej używany jest zamiennie z pojęciem „turystyka wiejska”, które opisuje zjawiska szersze od agroturystyki (nocleg odbywa się nie tylko w gospodarstwie agroturystycznym, ale również małych pensjonatach, zajazdach, domkach letniskowych). Problematyka definiowania agroturystyki i jej relacji z turystyką wiejską są podejmowane przez wielu autorów krajowych i zagranicznych².

Odrodzenie i intensyfikacja rozwoju agroturystyki nastąpiły na początku lat 90. XX w. Od ponad 20 lat obserwujemy rozwój ilościowy i jakościowy bazy agroturystycznej. Według danych GUS w 2012 r. funkcjonowało w Polsce ok. 683 tys. gospodarstw agroturystycznych³. Oczywiście, intensywny rozwój agroturystyki jest wynikiem nie tylko rosnącego popytu na tego typu usługi, ale również efektem działań w zakresie stymulowania podaży (głównie instrumenty finansowe w ramach środków krajowych i unijnych, np. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007–2013).

Uwzględniając zmiany zachodzące na wsi, autorka proponuje, aby agroturystykę definiować jako formę wypoczynku realizowaną na obszarach wiejskich w gospodarstwie rolnym o zachowanej funkcji rolniczej pozwalającej na poznanie specyfiki życia i pracy na wsi. Stan i kierunki rozwoju funkcji rolniczej powinny posłużyć do dokonania typologii gospodarstw agroturystycznych (np. ekologiczne, zielarskie, jeździeckie, sadownicze, tradycyjne, winiarskie itp.).

Demokracji, Warszawa 2003; J. Holland, M. Burian, L. Dixely, *Tourism in Poor Rural Areas*, „PPT Working Paper” 2003, no. 12; M. Sznajder, L. Przezbórska, *Agroturystyka*, PWE, Warszawa 2006; M. Drzewiecki, *Agroturystyka współczesna w Polsce*, Wyd. WSTiH w Gdańsku, Gdańsk 2009; J. Wojciechowska, *Procesy i uwarunkowania rozwoju agroturystyki w Polsce*, Wyd. UŁ, Łódź 2009; J. Sikora, *Agroturystyka. Przedsiębiorczość na obszarach wiejskich*, C.H. Beck, Warszawa 2012.

² M. Dębniwska, M. Tkaczuk, *Agroturystyka. Koszty, ceny, efekty*, Poltext, Warszawa 1997; S. Phillip *et al.*, *A Typology for Defining Agrotourism*, „Tourism Management” 2010, no. 31, s. 754–758; D. Zaręba, *Ekoturystyka...*; M. Drzewicki, *Agroturystyka...*

³ *Turystyka w 2012 roku*, GUS, Warszawa 2013, www.stat.gov.pl (25.10.2013). Należy pamiętać, że z uwagi na specyfikę funkcjonowania działalności agroturystycznej prezentowane dane są szacunkowe.

2. Przesłanki wyboru agroturystyki jako formy wypoczynku

Atrakcyjność agroturystyki jako formy spędzania czasu wolnego wynika z wielu przesłanek, wśród których do najważniejszych należą⁴:

1. **Potrzeby turystyczne**, a przede wszystkim poszukiwanie ciszy, spokoju i kontaktu z naturą. Tego typu potrzeby trudno zaspokoić w hotelach czy ośrodkach wypoczynkowych, gdzie jednorazowo przyjeżdża kilkaset czy kilka tysięcy osób, a jedną z głównych atrakcji jest życie nocne. Agroturystyka pozwala też na zaspokojenie potrzeb wyższego rzędu – szacunku, uznania, przynależności do grupy. W gospodarstwach agroturystycznych turyści nie są anonimowi. Zwykle poświęca im się tyle uwagi i życzliwości, ile oczekują. To życzliwe zainteresowanie okazują nie tylko właściciele gospodarstw agroturystycznych, ale również pozostali mieszkańcy wsi.

2. **Moda na ekologię**. Od kilku lat obserwujemy w Polsce, podobnie jak w innych krajach Unii Europejskiej, wzrost zainteresowania (głównie mieszkańców dużych miast) żywnością ekologiczną, co przejawia się w rosnącej liczbie sklepów z takim asortymentem (stacjonarnych i internetowych) oraz gospodarstw ekologicznych (w 2012 r. było ich 25 944⁵). Również coraz więcej super- i hipermarketów wprowadza do obiegu objętą certyfikatem żywność ekologiczną. Wieś, gospodarstwa rolne, a tym samym gospodarstwa agroturystyczne w świadomości społecznej kojarzone są zwykle (nie zawsze słusznie) z naturalną żywnością i zdrowym stylem życia.

3. **Relatywnie niska cena**. Średnia cena noclegu w gospodarstwie agroturystycznym jest 2–3-krotnie niższa od średniej ceny noclegu w hotelu. Od tej reguły są oczywiście wyjątki. Również w Polsce można znaleźć gospodarstwa, w których cena noclegu jest porównywalna z ceną tej samej usługi w cztero- lub pięciogwiazdkowym warszawskim hotelu. W znakomitej większości ceny w gospodarstwach agroturystycznych są jednak bardziej przy-

---

⁴ Por. A. Balińska, I. Sikorska-Wolak, *Turystyka wiejska szansą rozwoju wschodnich terenów przygranicznych na przykładzie wybranych gmin*, Wyd. SGGW, Warszawa 2009; *Determinanty rozwoju turystyki na obszarach wiejskich*, red. M. Jalinik, Wyd. Politechniki Białostockiej, Białystok 2005; J. Zawadka, *Ekonomiczno-społeczne determinanty rozwoju agroturystyki na Lubelszczyźnie*, Wyd. SGGW, Warszawa 2010; M.B. Bhujbal, *Agro-tourism a Specialized Rural Tourism: Innovative Product of Rural Market*, „International Journal of Business & Management Tomorrow” 2013, vol. 2, no. 1.

⁵ www.minrol.gov.pl (26.10.2013).

stępne dla turystów. Jest to ważne dla społeczeństwa polskiego, którego siła nabywcza jest jedną z najniższych w krajach Unii Europejskiej.

4. Zmiany społeczno-demograficzne. Polska w okresie międzywojennym i powojennym była krajem przede wszystkim rolniczym (w 1931 r. na wsi mieszkało 72,6% społeczeństwa, w 1950 r. – 61%, a w 2012 r. – 39%). Znaczna część mieszkańców miast pochodzi ze wsi, stąd naturalna jest chęć powrotu do tego, co swojskie i znajome.

5. Malejąca liczba obiektów zakwaterowania zbiorowego (z 7792 w 1991 r. do 7206 w 2010 r.⁶). Wśród nich znajdują się hotele, których liczba cyklicznie rośnie (z 515 w 1991 r. do 1796 w 2010 r.⁷ i 2014 w 2012 r.⁸). Z hoteli korzystają jednak przede wszystkim turyści zagraniczni oraz biznesowi, co jest związane z ich lokalizacją (głównie w miastach) oraz relatywnie wysokimi cenami usług. Maleje liczba obiektów typowo wypoczynkowych, tj. pensjonatów, domów wycieczkowych, schronisk. Powstała lukę wypełniają właśnie pokoje gościnne i gospodarstwa agroturystyczne.

6. Niepowtarzalność miejsc i ofert, zwłaszcza w porównaniu z hotelami sieciowymi. Każde gospodarstwo agroturystyczne ma swój własny, niepowtarzalny urok. Nawet obiekty położone w tej samej wsi, a więc posiadające pewien zestaw elementów wspólnych (walory regionu), różnią się pod kątem bazy noclegowej, oferty rekreacyjnej, ale głównym „składnikiem” różniącym jest właściciel ze wszystkimi swymi cechami i umiejętnościami

Przedstawione w dalszej części opracowania wyniki badań empirycznych pozwolą na zweryfikowanie zaprezentowanych powyżej wymiarów atrakcyjności agroturystyki. Należy jednak pamiętać o tym, że przy korzystaniu z ofert agroturystycznych turyści napotykają pewne utrudnienia, które wpływają na relatywnie niski udział gospodarstw agroturystycznych wśród wykorzystywanych przez turystów krajowych miejsc zakwaterowania (3% przy wyjazdach

---

⁶ www.intur.com.pl (dostęp 20.10.2013).

⁷ *Ibidem.*

⁸ *Turystyka w 2012 roku...*

krótkookresowych i 4% przy wyjazdach długookresowych⁹). Do najważniejszych ograniczeń rozwoju agroturystyki jako formy wypoczynku należą¹⁰:

1. Stereotypowe postrzeganie wsi i agroturystyki przez mieszkańców miast. Badania prowadzone przez różne ośrodki naukowe w Polsce, w tym również badania autorki, wykazują, że agroturystyka kojarzona jest z ciszą, spokojem, kontaktem z naturą oraz nudą. Postrzegana jest jako atrakcja dla seniorów lub rodzin z małymi dziećmi.

2. Postrzeganie atrakcyjności agroturystyki tylko poprzez pryzmat niskiej ceny prowadzi do sytuacji, w której turyści o większych możliwościach finansowych nie biorą pod uwagę wyjazdu na polską wieś.

3. Swoboda w stosowaniu terminu „agroturystyka”. Termin ten nie jest zastrzeżony tak jak np. hotel, motel, pensjonat i nie ma odrębnych regulacji prawnych dotyczących funkcjonowania gospodarstw agroturystycznych. Co więcej – istniejące ustawodawstwo nie traktuje agroturystyki jako działalności gospodarczej, jeżeli jest ona prowadzona w gospodarstwie rolnym. W przypadku wynajmowania nie więcej niż 5 pokoi działalność ta jest zwolniona z obciążenia podatkiem dochodowym. Dlatego też pod szyldem „agroturystyka” coraz rzadziej funkcjonują typowe gospodarstwa, a coraz częściej małe pensjonaty i inne obiekty wypoczynkowe prowadzone przez quasi-rolników, w których nie ma funkcji rolniczej. Dotychczasowe doświadczenia badawcze wskazują, że turyści wyjeżdżający na wieś chcą mieć możliwość świadomego wyboru pomiędzy gospodarstwami, w których prowadzona jest produkcja rolnicza, a takimi, które gospodarstwami są tylko z nazwy.

4. Rozporoszona informacja o obiektach agroturystycznych. Głównym źródłem informacji jest obecnie internet. Niestety, nie wszystkie gospodarstwa posiadają własne strony internetowe. Większość ofert umieszczona jest na stronach stowarzyszeń agroturystycznych, ośrodków doradztwa rolniczego, lokalnych organizacji turystycznych, urzędów gmin. Brak jest jednego wspólnego systemu informacji o obiektach agroturystycznych.

---

⁹ www.intur.com.pl (16.01.2013).

¹⁰ Por. A. Balińska, I. Sikorska-Wolak, *Turystyka...; Determinanty rozwoju...*; J. Zawadka, *Ekonomiczno-społeczne determinanty...*; M.B. Bhujbal, *Agro-tourism...*

5. Typologia gospodarstw agroturystycznych pozwalająca precyzyjnie dotrzeć z ofertą do potencjalnego turysty jest w Polsce na początkowym etapie rozwoju i dotyczy gospodarstw zrzeszonych w Polskiej Federacji Turystyki Wiejskiej „Gospodarstwa Gościnne” (PFTW „GG”). Przez wiele lat (również w okresie przeprowadzania badań empirycznych przywołanych w niniejszym artykule) takiej typologii nie było, co niewątpliwie utrudniało wyszukanie oferty odpowiadającej oczekiwaniom klientów.

6. Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura rekreacyjna na obszarach wiejskich powoduje, że gospodarstwa położone w pobliżu jezior czy w górach traktowane są zwykle jako baza noclegowa, a większość czasu wolnego turyści spędzają poza nimi, korzystając z infrastruktury i walorów regionu. W regionach mniej atrakcyjnych pod względem turystycznym i co za tym idzie – słabiej uzbrojonych w infrastrukturę rekreacyjną (np. centralna Polska), turyści oczekują, że to właściciel gospodarstwa zapewni im wystarczające atrakcje. Niestety, z uwagi na niewielką skalę tego przedsięwzięcia tylko nieliczni właściciele gospodarstw agroturystycznych mogą sobie pozwolić na wybudowanie krytego basenu, kortów tenisowych czy krytej ujeżdżalni dla koni. Współpraca pomiędzy poszczególnymi gospodarstwami w ramach stowarzyszeń czy grom (klastrow) turystycznych w zakresie udostępniania posiadanej infrastruktury turystom nocującym w innym gospodarstwie jest ograniczona z uwagi na bariery mentalnościowe oraz prawne (o ile udostępnianie kortów tenisowych czy organizowanie rajdów konnych albo spływów kajakowych dla własnych gości nie jest działalnością gospodarczą, o tyle dla turystów zatrzymujących się w innym gospodarstwie agroturystycznym jest, co wiąże się z koniecznością rejestracji tego typu działalności i płacenia podatku, ubezpieczenia itp.).

3. Atrakcyjność agroturystyki jako formy wypoczynku – wyniki własnych badań empirycznych

3.1. Charakterystyka respondentów

Ponad połowę badanej próby (62%) stanowiły kobiety. Największy udział miały osoby w przedziale wiekowym 25–34 lata (46,5%). W dalszej kolejności

były to osoby w wieku: 35–44 lat (31,5%), 45–54 lat (11,5%), 55 lat i więcej (6%) oraz 18–24 lat (4,5%).

Czynnikiem decydującym o aktywności turystycznej jest m.in. poziom wykształcenia. W badanej próbie zdecydowaną większość (71,5%) stanowiły osoby z wykształceniem wyższym. W dalszej kolejności uplasowały się osoby z wykształceniem średnim (25,5%) i zasadniczym zawodowym (3%). Respondenci to przeważnie osoby pracujące (85%) lub pracujące i równocześnie studiujące (11%). Istotny wpływ na aktywność turystyczną ma wielkość gospodarstwa domowego, a szczególnie kwestia posiadania dzieci (głównie do 15. roku życia) i ich liczba. W badanej grupie przeważały osoby nieposiadające dzieci (61,8%). Pozostali respondenci posiadali jedno (21%) lub dwoje dzieci (15,5%), a tylko siedmiu respondentów (1,8%) zadeklarowało posiadanie trojga lub większej liczby dzieci.

Bardzo ważnym czynnikiem wpływającym na aktywność turystyczną jest poziom dochodów. Respondenci najczęściej wskazywali na stosunkowo wysoki jak na polskie warunki poziom dochodów przypadający na jednego członka gospodarstwa domowego, czyli od 3000 do 5000 zł (37,5%). Osoby o najniższej i najwyższej sile nabywczej były najrzadziej reprezentowane (powyżej 5000 zł – 4%, do 500 zł – 1,5%). Pozostali ankietowani deklarowali dochody na poziomie: 2000–2999 zł (22,5%), 1000–1999 zł (28%), 500–999 zł (6,5%).

Przedmiotem zainteresowań badawczych była częstotliwość wyjazdów turystycznych respondentów. Najwięcej, bo 42,5% ankietowanych, uczestniczyło w 2–3 wyjazdach w ciągu roku. 30% wyjeżdżało tylko raz w roku. Prawie co piąty badany (19,5%) wyjeżdżał więcej niż trzy razy w roku, a 8% deklarowało wyjazdy w każdy weekend. Zauważono pewną zależność pomiędzy aktywnością turystyczną a wielkością dochodów respondentów. Osoby o najwyższych dochodach preferowały częste wyjazdy weekendowe.

Wiodącym motywem uprawiania turystyki był wypoczynek, na który wskazało aż ośmiu na dziesięciu respondentów (rysunek 1).

Rys. 1. Główne motywy podróży respondentów (N = 400)

Źródło: badania własne. Respondenci mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź.

Wyjazdy pozwalały respondentom na zaspokojenie potrzeb poznawczych (zwiedzanie zabytków, poznanie życia ludności autochtonicznej). Cenionym powodem jest również chęć zaciśnięcia relacji rodzinnych. Stosunkowo rzadko wymieniane były motywy zdrowotne (tylko 6%).

Ankietowani zdecydowanie preferowali wyjazdy krajowe (75,5%) i dominowały wśród nich wyjazdy krótkookresowe (68% wyjazdów krajowych). Pozostali (24,5%) wybierali głównie wyjazdy zagraniczne i były to w zdecydowanej większości wyjazdy długookresowe (94% tych wyjazdów).

Połowa respondentów korzystała z usług agroturystycznych. Nie stwierdzono jednak statystycznie istotnej zależności pomiędzy wiekiem, poziomem dochodów, poziomem wykształcenia a korzystaniem z ofert agroturystycznych. Zauważono zależność w przypadku posiadania dzieci. Udział rodzin z dziećmi w grupie uprawiających agroturystykę jest większy o 25%.

3.2. Doświadczenia respondentów w zakresie korzystania z ofert agroturystycznych

Respondenci, którzy korzystali z obiektów agroturystycznych (50% badanych, tj. 200 osób), wymieniali różne powody ich wyboru, w tym przede wszystkim: ciszę i spokój (92%), możliwość aktywnego wypoczynku (62%), przyrodę (56%). Nie bez znaczenia był czynnik ekonomiczny, czyli przystępna cena (40%). Ankietowani wymieniali też: poznanie wiejskiego życia (22%), zdrową żywność (21%), uczestnictwo w imprezach kulturalnych (6%). Co ciekawe, odległość od miejsca zamieszkania nie miała dla respondentów większego znaczenia (ważna tylko dla 4%). Na coraz bardziej popularne potrawy tradycyjne wskazało tylko 2% badanych.

Przedmiotem zainteresowań badawczych był też powód wyboru konkretnego gospodarstwa jako miejsca wypoczynku (tabela 1).

Tabela 1

Kryteria wyboru konkretnego gospodarstwa agroturystycznego

Kryteria	Ważność poszczególnych kryteriów w % odpowiedzi			
	bardzo ważne	ważne	mało ważne	nieważne
odległość od Warszawy	40,0	35,0	6,0	19,0
położenie w pobliżu miast	25,5	22,5	37,0	15,0
walory przyrodnicze	55,5	41,0	2,0	1,5
produkcja rolnicza	45,0	34,0	15,5	5,5
domowa kuchnia	51,0	31,5	12,5	5,0
kategoryzacja	15,5	27,5	32,5	25,5
atrakcje dla dzieci	29,5	19,5	16,5	34,5
łazienka w pokoju	68,5	29,5	2,0	0,0
aneks kuchenny	31,5	35,0	30,5	3,0
dostęp do internetu	21,5	22,5	33,5	22,5
zaplecze sportowe	13,5	39,0	38,0	9,5
produkty regionalne	16,5	41,5	33,5	8,5

Źródło: badania własne.

Dla zdecydowanej większości respondentów czynnikiem mającym znaczny wpływ na wybór konkretnego gospodarstwa agroturystycznego była odległość od Warszawy (dla 75% jest to czynnik bardzo ważny i ważny). Jak zauwa-

żono wcześniej, element ten nie ma praktycznie znaczenia przy wyborze agroturystyki jako formy wypoczynku. Tak więc turyści najpierw decydują się na agroturystykę, a dopiero w dalszej kolejności poszukują gospodarstwa o korzystnej lokalizacji. Można to również zinterpretować w ten sposób, że korzystna lokalizacja nie jest argumentem wystarczającym do skorzystania z usług agroturystycznych dla osób, które agroturystyką nie są zainteresowane.

Kluczowe znaczenie dla respondentów miała łazienka do indywidualnego użytkowania. Równocześnie badani nie przywiązywali wagi do kategoryzacji obejmującej głównie wyposażenie obiektów. Wynika to zapewne z tego, że system kategoryzacji wiejskiej bazy noclegowej jest w Polsce dobrowolny, stosunkowo mało popularny i słabo identyfikowany przez turystów. Respondenci dużą wagę przywiązywali również do walorów przyrodniczych, rolniczego charakteru i domowej kuchni. W znacznie mniejszym stopniu zależało im na bliskości ośrodka miejskiego. Ci, którzy preferowali gospodarstwa położone w pobliżu miast, chętnie korzystali ze znajdującej się w nich infrastruktury rekreacyjnej, zdrowotnej, kulturalnej czy handlowej.

Respondentów zapytano o preferowaną długość pobytu w gospodarstwie agroturystycznym. Najwięcej osób, bo 54%, zadeklarowało, że jest to tydzień. Nieco mniej, bo 38%, spędza w gospodarstwach agroturystycznych weekend, 6% – dwa tygodnie, a 2% – więcej niż 2 tygodnie.

Głównym źródłem pozyskiwania informacji o gospodarstwach agroturystycznych, z których korzystali ankietowani, był internet (66%). Co czwarty respondent (25,5%) polegał na opinii rodziny i znajomych (marketing szeptany). Reszta poszukiwała informacji w biurach podróży (4%), prasie (3%) i na targach turystycznych (1,5%).

Wpływ na wybór gospodarstwa agroturystycznego jako miejsca wypoczynku może mieć fakt posiadania rodziny na wsi. Aż 71% respondentów zadeklarowało posiadanie rodziny na wsi. Co szósta osoba z tej grupy odwiedza tę rodzinę, co nie wyczerpuje ich potrzeby wypoczynku na obszarach wiejskich.

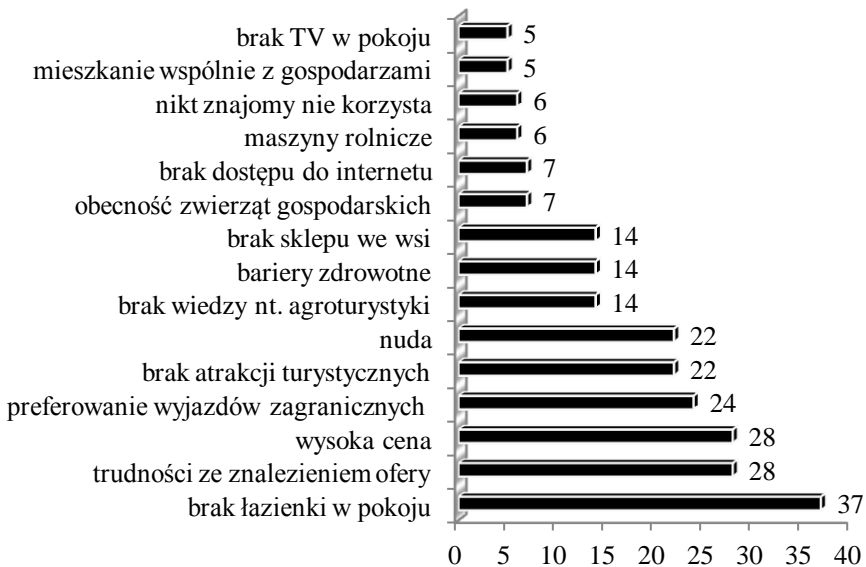
Większość badanych (79%) zadeklarowała chęć ponownego wypoczynku w gospodarstwie agroturystycznym.

3.3. Determinanty zniechęcające do wypoczynku w gospodarstwach agroturystycznych

Respondentom, którzy nigdy nie wypoczywali w gospodarstwie agroturystycznym, sam termin „agroturystyka” kojarzy się z miejscem, w którym można

swobodnie obcować z przyrodą i korzystać ze swojskiej domowej kuchni (50%). Dla 34% ankietowanych jest to miejsce przystosowane do przyjmowania gości, zapewniające atrakcje związane z życiem na wsi. Dla 15% jest to baza noclegowa na wsi umożliwiająca poznanie pracy w gospodarstwie rolnym.

Wśród czynników, które zniechęcają do korzystania z agroturystyki, respondenci za najważniejszy uznali brak łazienki w pokoju (rysunek 2). Istotne znaczenie ma też problem ze znalezieniem oferty oraz wysoka cena. Z kolei najmniejsze znaczenie ma ewentualny brak odbiornika TV w pokoju. Respondentom nie przeszkadzałoby też mieszkanie z gospodarzami w tym samym domu.

Rys. 2. Czynniki zniechęcające do wypoczynku w obiektach agroturystyki

Źródło: badania własne.

Respondentom zadano też pytanie o przesłanki, które zachęciłyby ich do skorzystania z agroturystyki. Najczęściej była to chęć odmiany w sposobie spędzenia urlopu (51%). Ważne dla ankietowanych byłyby też: przestrzeń rekreacyjna wokół domu (45%), posiłki na bazie produktów ekologicznych (40%) i dostęp do sprzętu sportowego (38%). Dla niemal co czwartego respondenta zachętą do skorzystania z oferty agroturystycznej byłaby możliwość przyjazdu

ze zwierzęciem domowym (26%) oraz nauka rzemiosła artystycznego (23%). W mniejszym stopniu ważne dla badanych były: plac zabaw dla dzieci (17%), odbiornik telewizyjny w pokoju (11%), nieograniczony dostęp do internetu (9%), kuchnia wegetariańska (5%) i w najmniejszym stopniu możliwość skorzystania z opieki nad dziećmi (2%).

Podsumowanie

Agroturystyka jako forma wypoczynku musi konkurować z innymi ofertami na rynku turystycznym. Aby odpowiedzieć na potrzeby konsumentów na zmieniającym się rynku turystycznym, konieczne jest badanie potrzeb tych, którzy agroturystykę uprawiają, ale również, a może przede wszystkim tych, którzy dotychczas się z nią nie zetknęli. Badania przeprowadzone wśród osób korzystających z ofert agroturystycznych wskazują, że jej atrakcyjność opiera się przede wszystkim na walorach przyrodniczych, a tylko dla czterech na dziesięciu badanych z niską ceną. Ponad połowa respondentów docenia możliwość aktywnego spędzania czasu. Przy wyborze konkretnego gospodarstwa agroturystycznego walory przyrodnicze i odległość od Warszawy mają duże znaczenie, ale znacznie mniejsze niż własna łazienka w pokoju. Ankietowani mają też świadomość słabego wyposażenia obszarów wiejskich w infrastrukturę sportową, stąd niska pozycja tego czynnika w kategorii „bardzo ważnych”.

Głównym czynnikiem zniechęcającym do skorzystania z oferty agroturystycznej jest obawa przed niskim standardem pokoi, a tylko dla co piątego badanego jest to brak atrakcji turystycznych i oferty ciekawego spędzania czasu wolnego. Co ciekawe, ponad połowa respondentów była skłonna skorzystać z oferty agroturystycznej jako odmiany od dotychczas preferowanych form wypoczynku.

Literatura

- Balińska A., Sikorska-Wolak I., *Turystyka wiejska szansą rozwoju wschodnich terenów przygranicznych na przykładzie wybranych gmin*, Wyd. SGGW, Warszawa 2009.
- Bhujbal M.B., *Agro-tourism a Specialized Rural Tourism: Innovative Product of Rural Market*, „International Journal of Business & Management Tomorrow” 2013, vol. 2, no. 1.

- Determinanty rozwoju turystyki na obszarach wiejskich*, red. M. Jalinik, Wyd. Politechniki Białostockiej, Białystok 2005.
- Dębniwska M., Tkaczuk M., *Agroturystyka. Koszty, ceny, efekty*, Poltext, Warszawa 1997.
- Drzewiecki M., *Agroturystyka współczesna w Polsce*, Wyd. WSTiH w Gdańsku, Gdańsk 2009.
- Holland J., Burian M., Dixely L., *Tourism in Poor Rural Areas*, „PPT Working Paper” 2003, no. 12.
<http://www.minrol.gov.pl>.
- Majewski J., Lane B., *Turystyka wiejska i rozwój lokalny*, Fundacja Edukacji dla Demokracji, Warszawa 2003.
- Phillip S. et al., *A Typology for Defining Agrotourism*, „Tourism Management” 2010, no. 31.
- Sikora J., *Agroturystyka. Przedsiębiorczość na obszarach wiejskich*, C.H. Beck, Warszawa 2012.
- Sznajder M., Przezbórska L., *Agroturystyka*, PWE, Warszawa 2006.
- Turystyka w 2012 roku*, GUS, Warszawa 2013, <http://www.stat.gov.pl>.
- Wojciechowska J., *Procesy i uwarunkowania rozwoju agroturystyki w Polsce*, Wyd. UŁ, Łódź 2009.
- Zaręba D., *Ekoturystyka. Wyzwania i nadzieje*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2000.
- Zawadka J., *Ekonomiczno-społeczne determinanty rozwoju agroturystyki na Lubelszczyźnie*, Wyd. SGGW, Warszawa 2010.

DETERMINANTS OF DEMAND INHABITANTS OF WARSAW FOR AGRITOURISM

Summary

This article attempts to identify the causes of agritourism popularity in Poland. At the outset presented its essence, indicated factors determining its popularity and barriers to its choice. Against this background, the results of their survey on the attractiveness of agritourism as a form of leisure activity. The presented research was carried out on a sample of 400 residents of Warsaw. The factors that led respondents to: 1) the selection of agritourism as a form of relaxation and choose a specific agritourism farm; 2) the resignation of tourism.

Keywords: agritourism, determinants, demand, residents of Warsaw

Translated by Agata Balińska